

Käytänne- ja eettiset säännöt yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla

I Miksi yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla tarvitaan käytänne- ja eettisiä sääntöjä?

Yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla toimii Euroopan unionissa lähes 10 000 yritystä, joiden palveluksessa työskentelee noin 600 000 henkeä. Unionin laajentumisen myötä alalla tulee toimimaan 20 000 yritystä, joissa on 1 100 000 työntekijää.

Asiakkaat – niin julkishallinto kuin yksityisasiakkaat – asettavat tällä alalla yhä tiukempia laatuvaatimuksia. Teknologia kehittyy yhä monimutkaisemmaksi. Työntekijät joutuvat kokemaan yhä vaarallisempia tilanteita, minkä vuoksi toiminta ei voi tapahtua harrastelijapohjalta. Yksityiset turvallisuuspalvelut edellyttävät jatkuvasti yhä enemmän ammattitaitoa.

Kun omaisuuden ja henkilöiden turvallisuuden ja suojelun tarve kasvaa, on samalla noudatettava tiukasti demokraattisia sääntöjä ja kunnioitettava kansalaisten oikeusturvaa. Ala voi näissä puitteissa osaltaan edistää turvallisemman yhteiskunnan kehittämistä, jotta julkisia ja yksityisiä oikeuksia voidaan harjoittaa rajoituksitta.

Yksityisten turvallisuuspalvelujen ala on näin ollen erittäin tärkeä Euroopan unionin nykyisille ja tuleville jäsenvaltioille ja niiden kansalaisille.

CoESS ja UNI-Europa ovat havainneet tiettyjä ongelmia, jotka estävät turvallisuusalaa kehittämästä Euroopan tasolla. Kansallinen lainsäädäntö on joskus riittämätöntä tai joskus sitä ei ole olemassakaan, eikä sillä näin ollen kyetä takaamaan alalla tarvittavaa ammattitaitoa. Lisäksi kansallinen lainsäädäntö vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen, minkä vuoksi ala ei voi täysimääräisesti hyödyntää Euroopan yhdentymisen vaikutuksia.

CoESS ja UNI-Europa katsovat, että Euroopan unionin tulevan laajentumisen yhteydessä yksityisten turvallisuuspalvelujen alalle olisi syytä saada käyttöön yhdenmukaisempi Euroopan tason säännöstö. CoESS ja UNI-Europa ovat työmarkkinaosapuolten vuoropuhelunsa puitteissa sitoutuneet pyrkimään kehittämään eurooppalaiset normit ja puitteet, joilla pyritään yhdenmukaistamaan tilannetta koko alan edun mukaisesti maiden ja yritysten vapaaehtoisen toiminnan pohjalta.

On siis ehdottoman välttämätöntä, että tämän alan toiminta on kokonaisuudessaan mahdollisimman ammattimaista. Alaa edustavat työmarkkinaosapuolet (CoESS ja UNI-Europa) ovat kehittäneet nämä säännöt vuoropuhelunsa puitteissa tavoitteenaan taata sellaisten käytänne- ja eettisten sääntöjen kehittäminen, joilla pyritään hyödyttämään niin yrityksiä, työntekijöitä, asiakkaita kuin koko yhteiskuntaa.

II Mikä näiden sääntöjen tarkoitus on?

Nämä säännöt sisältävät normeja, joita CoESS ja UNI-Europa yhdessä suosittelivat kaikille tämän alan yrityksille ja työntekijöille.

Säännöissä luetellaan jäsennellysti tiettyjä yksityisten turvallisuuspalvelujen alaan liittyviä näkökohtia, joiden noudattamista CoESS ja UNI-Europa pitävät olennaisen tärkeänä ammattimaisuuden ja laadun vähimmäistason takaamiseksi.

Jotta säännöistä olisi todellista hyötyä, on kaikki asiaan liittyvät osapuolet – yritysten johtajat, työntekijät, ammattiliittojen edustajat, kansalliset ammattiliitot, kansalliset ammattialajärjestöt ja Euroopan tason järjestöt – saatava sitoutumaan sääntöjen sisältöön, jotta niitä myös noudatettaisiin käytännössä.

III Periaatteet

1. Alaa koskevan lainsäädännön noudattaminen

Yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla toimivien yritysten perustamista ja toimintaa säännellään Euroopan maissa yleensä tiukasti lainsäädännöllä. Kyseisten yritysten johto sitoutuu noudattamaan koko tämän lainsäädännön kirjainta ja henkeä. Johtajat toimivat tältä pohjalta avoimesti kaikissa toimissaan työntekijöihinsä, asiakkaisiinsa (yksityisiin ja julkisiin) sekä toimivaltaisiin viranomaisiin nähden.

Maissa, joissa asiasta ei ole olemassa kansallista lainsäädäntöä tai se on heikosti kehittyntä, yritysten vastuuhenkilöiden, työntekijöiden ja heidän edustajiensa tehtävänä on edustusjärjestöjensä puitteissa pyrkiä kehittämään asianmukaista säännöstöä.

Kaikkien alalla toimivien on asemastaan riippumatta pyrittävä osaltaan jatkuvasti noudattamaan ja parantamaan maassaan ja koko Euroopan unionissa voimassa olevia säädöksiä.

2. Yrityksessä käyttöön otettujen menettelyjen ja järjestelmien avoimuus

Turvallisuuspalvelualan yritysten on mahdollisuuksiensa mukaan huolehdittava siitä, että yrityksen sisäiset organisaatiomenettelyt saadaan avoimiksi ja että niitä sovelletaan yhtäläisesti kaikkiin asianosaisiin.

Työntekijöiden ja heitä edustavien ammattiliittojen on toimivaltansa rajoissa samaten pyrittävä saamaan yrityksen tasolla tehtyjen sopimusten puitteissa käyttöön otetut sisäiset menettelyt tai järjestelmät avoimiksi.

3. Luvat

Alalla toimivan tai sille pyrkivän yrityksen on täytettävä voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä asetetut edellytykset saadakseen – tapauksen mukaan – yrityksen, sen johtohenkilöstön tai toimeenpanevan henkilöstön tarvitsemat luvat.

Yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla toimivien ammattialajärjestöjen on varmistettava, että kaikki niiden jäsenet täyttävät tämän velvoitteen.

CoESS ja UNI-Europa katsovat, että toiminnanharjoittamista koskevat luvat on myönnettävä riippumattomasti ja kaikkiin yrityksiin, niiden koosta riippumatta, yhtäläisesti sovellettavien luotettavien ja avointen menettelyjen mukaisesti.

4. Valinta ja palvelukseenotto

Henkilöstön valinnalla ja palvelukseenotolla on yksityisille turvallisuuspalveluyrityksille suuri merkitys. Yksityisten turvallisuuspalvelujen laatu ja arvo riippuvat suuresti näiden palvelut suorittavien työntekijöiden laadusta ja pätevyydestä.

Tämän vuoksi on erittäin tärkeää valita uudet työntekijät sellaisten objektiivisten kriteerien pohjalta, joiden avulla voidaan arvioida hakijoiden ammattipätevyys. Yhtä lailla tärkeää on ottaa huomioon hakijan eettiset arvot. Yritys voi näin palvelukseenoton yhteydessä varmistua siitä, että työntekijällä on kaikki ne perusominaisuudet, joiden ansiosta hänestä voi tulla pätevä ammattilainen yksityisten turvallisuuspalvelujen alalle.

Yksityiselämän suoja koskevan lainsäädännön noudattamisesta huolimatta CoESS ja UNI-Europa katsovat, että yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla on palvelukseen otettavan henkilöstön taustan selvittämisessä ensisijaisesti tärkeää ottaa käyttöön tiukat säännöt ja noudattaa niitä. Ne vaativat myös viranomaisten aktiivista osallistumista toimintaan sekä tehokkaiden menettelyjen ottamista käyttöön.

5. Ammatillinen koulutus

Yritys pitää ammatillista koulutusta erittäin tärkeänä.

Peruskoulutus:

CoESS ja UNI-Europa katsovat, että uusien työntekijöiden on erittäin tärkeää saada peruskoulutus, jonka ansiosta he voivat hankkia työssään tarvitsemansa taidot. CoESS ja UNI-Europa toivovat, että kansallisissa ja Euroopan tason säädöksissä ja normeissa edellytettäisiin korkealaatuista ammatillista koulutusta ja että lupien myöntämisen ehdoksi asetettaisiin sitoutuminen sellaisen koulutuksen järjestämiseen, jolla taataan yritysten ja niiden henkilöstön korkea laatu ja luotettavuus.

Yrityksen on varmistettava, että sen työntekijät ovat suorittaneet menestyksekkäästi ainakin voimassa olevien kansallisten säädösten tai normien mukaisen peruskoulutuksen. Mikäli tällaisia säädöksiä tai normeja ei ole annettu, yrityksen on vähimmäisvaatimuksena sitouduttava, tietyn ajan kuluessa, tarjoamaan työntekijöilleen koulutusta, joka vastaa sisällöltään CoESSin ja UNI-Europan Euroopan tason vuoropuhelunsa yhteydessä

laatimassa vartiointialan ammatillista peruskoulutusta käsittelevässä eurooppalaisessa käsikirjassa esitettyä koulutusta.

Erikoiskoulutus:

Yrityksen on lisäksi varmistettava, että sen erityistehtäviin asettamat työntekijät ovat suorittaneet menestyksekkäästi voimassa olevien kansallisten säädösten tai normien mukaisen koulutuksen. Mikäli tällaisia säädöksiä tai normeja ei ole annettu, yrityksen on pyrittävä, tietyn ajan kuluessa, tarjoamaan kyseiselle työntekijälle sopivaa koulutusta.

Täydennyskoulutus:

Yritysten on pyrittävä tarjoamaan työntekijöilleen mahdollisuus täydennyskoulutukseen, jolla tähdätään sekä ammattitaidon saattamiseen ajan tasalle että urakehitykseen. Myös nopeasti kehittyvän uuden teknologian käyttö edellyttää täydennyskoulutuksen tarjoamista henkilöstölle.

Kaikkien yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla työskentelevien on tiedostettava se, miten tärkeää heidän on kouluttautua koko työelämänsä ajan. Heidän on näin ollen suhtauduttava myönteisesti sekä yrityksen heille tarjoamiin kouluttautumismahdollisuuksiin että kaikkiin muihin koulutusohjelmiin, joita toimivaltaiset oppilaitokset heille tarjoavat. Ammattiliittojen edustajien on lisäksi tähdennettävä työntekijöille täydennyskoulutuksen merkitystä.

Henkilöstön edustajia olisi mahdollisuuksien mukaan kuultava yrityksen käyttöön ottamien koulutusohjelmien sisällön kehittämistä ja arvioinnista, jotta voitaisiin varmistua näiden ohjelmien hyödystä, laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta ja taata tavoitellut tulokset.

6. Työmarkkinasuhteet yrityksessä

CoESS ja UNI-Europa korostavat ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen välisen rakentavan vuoropuhelun tärkeyttä kaikilla tasoilla (Euroopan laajuisesti, valtakunnallisesti ja yritystasolla).

CoESS ja UNI-Europa ovat vakuuttuneita siitä, että työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu muodostaa perustan kaikkien yksityisten turvallisuuspalveluyritysten ammattimaisuuden lisäämiseksi.

CoESS ja UNI-Europa suosittavat, että kaikkien yritysten ja työntekijöiden olisi luotava työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun rakenteet sekä parannettava ja kehitettävä niitä kaikkien osapuolten tarpeiden ja huolien ottamiseksi paremmin huomioon.

Yritystasolla tällainen vuoropuhelu olisi luotava yritysjohtoon ja yrityksessä edustettuina olevien ammattijärjestöjen keskinäisellä tunnustamisella. Jotta taattaisiin yritystason työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja muilla tasoilla (valtakunnallisesti ja Euroopan laajuisesti) käydyn vastaavan vuoropuhelun yhtenäisyys, asianosaisten olisi harkittava liittymistä valtakunnallisiin edustusjärjestöihin, jotka CoESS ja UNI-Europa ovat tunnustaneet.

7. Työehdot

Koska inhimillinen tekijä on yksityisten turvallisuuspalvelujen alan toiminnassa keskeisellä sijalla, hyvät työehdot ovat olennaisen tärkeitä alan yritysten ja sen työvoiman kehittämisessä.

Yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla toimivat yritykset sitoutuvat soveltamaan kaikkien työehtoja säätelevien säädösten ja sopimusten kirjainta ja henkeä.

Jotta ammatista saataisiin houkuttelevampi ja lisättäisiin henkilöstön pysyvyyttä ja työviihtyvyyttä sekä palvelujen laatua, CoESS ja UNI-Europa katsovat, että työehtojen määrittelyn ja kohentamisen olisi tapahduttava valtakunnallisen ja yritystason yhteistoiminnan ja neuvottelujen avulla.

8. Palkat ja tulot

Korkealuokkaisesta työstä on saatava arvoisensa korvaus.

Asianmukainen palkkaus lisää myös alan ammattien houkuttelevuutta, osoittaa alan kehittyneisyyden sekä edistää työntekijöiden suorittaman työn tunnustamista. Asianmukaisen palkkatason ylläpitäminen vähentää vilpillisen kilpailun riskiä, lisää tuottavuutta ja takaa palvelujen korkealuokkaisuuden.

CoESS ja UNI-Europa kannustavat palkkaneuvottelujen osapuolia vahvistamaan sellaisen palkkatason, joka takaa työn ja sen toteutusolosuhteiden arvostuksen ja tunnustamisen sekä yrityksen kilpailukyvyn.

9. Työterveys ja työturvallisuus

Tiettyihin tehtäviin yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla liittyy merkittäviä ammatillisia riskejä. Alan kaikissa yrityksissä on turvallisuuspalvelutehtävissä toimivaan henkilöstöön sovellettava ainakin työterveyttä ja työturvallisuutta koskevia vähimmäissääntöjä, jotta taattaisiin mahdollisimman tehokas suoja ammatillisia riskejä vastaan.

Näitä sääntöjä on tarkistettava säännöllisesti yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja toimivaltaisten viranomaisten kesken, jotta taattaisiin työntekijöiden työterveys ja työturvallisuus.

10. Yhtäläiset mahdollisuudet ja syrjintäkielto

CoESS ja UNI-Europa vakuuttavat olevansa sitoutuneita demokraattisen, avoimen ja yhteisvastuullisen yhteiskunnan rakentamiseen.

Ne katsovat, että myös työmarkkinaosapuolten on kaikilla tasoilla otettava kantaakseen yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen ja kaikentyyppisen syrjinnän torjumiseen liittyvät velvollisuutensa.

Yksityisten turvallisuuspalveluyritysten on sovellettava syrjintäkieltoperiaatteita ja taettava, että jokainen työntekijä integroituu täysipainoisesti työskentely-ympäristöönsä etnisestä tai

sosiaalisesta alkuperästään, ihonväristään, ammatillisesta järjestäytymisestään, sukupuolestaan, uskonnostaan, poliittisista mielipiteistään, kansallisuudestaan, sukupuolisesta suuntautumisestaan tai jostakin muusta ominaispiirteestään huolimatta.

11. Työn organisointi

CoESS ja UNI-Europa katsovat, että työsuhdeturvan ja yksityiselämän laadun sekä toisaalta asiakkaan vaatimusten ja tarpeiden välillä on ehdottomasti löydettävä sopiva tasapaino.

Asianosaisten on yrityksen tasolla neuvottelujen avulla etsittävä ratkaisuja, joiden turvin voitaisiin uudenaikaistaa työn organisointia alan ammattimaisuuden lisäämiseksi ja teknologian kehittämiseksi sekä palvelujen laadun parantamiseksi ja asiakastyytyväisyyden lisäämiseksi sekä toisaalta työntekijöiden elin- ja työolojen kohentamiseksi, työn kehittämiseksi ja sen turvallisuuden lisäämiseksi, kuukausittaisen minimipalkan säätämiseksi, koulutustason nostamiseksi sekä ammatillisia riskejä ehkäisevien järjestelmien kohentamiseksi.

Käsitellessään työn kestoa, ylityötunteja ja yö- tai viikonlopputyötä ynnä muita niidenkaltaisia aiheita neuvottelijoiden on lisäksi otettava huomioon työntekijöiden työn ja perhe-elämän parempaan yhteensovittamiseen tähtäävä tavoite.

12. Suhteet asiakkaisiin

CoESS ja UNI-Europa toteavat, että yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla sopimus tehdään vieläkin aivan liian usein alhaisimman tarjouksen tehneen yrityksen kanssa kiinnittämättä huomiota palvelun laatuun, työehtoihin, henkilöstön koulutukseen tai yrityksen maineeseen. Tällainen tilanne voi johtaa vilpilliseen kilpailuun sekä laittomiin ja epäammattillisiin käytäntöihin, jotka CoESS ja UNI-Europa ja niiden jäsenet ovat järjestelmällisesti tuominneet.

Tämän vuoksi on kussakin maassa yksityisten turvallisuuspalveluyritysten kansallisen liiton ja sen jäsenten vastuulla saada (niin julkiset kuin yksityiset) asiakkaat valitsemaan tarjouksen tekijä parhaan hinta-laatusuhteen perusteella.¹ Yksityisen turvallisuuspalveluyrityksen on lisäksi huolehdittava, että asiakasyritykset takaavat yhtäläisten mahdollisuuksien ja syrjintäkiellon periaatteiden noudattamisen niiden käyttöön asetettujen työntekijöiden osalta ja että ne huolehtivat työntekijöiden hyvistä työolosuhteista ja näiden työviihtyvyydestä.

13. Suhteet poliisiviranomaisiin

Kaikessa yksityisten turvallisuuspalvelujen alaan liittyvässä toiminnassa on noudatettava lainsäädäntöä sekä kansallisten viranomaisten ja erityisesti poliisivoimien kanssa tapahtuvaa yhteistyötä koskevia käytännön sääntöjä.

Ottaen tarkasti huomioon kunkin osapuolen toimivallan kaikkien yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla toimivien yritysten ja niiden työntekijöiden on siis luotava hyvät suhteet poliisivoimiin ja tehtävä yhteistyötä avoimessa ja rakentavassa hengessä.

¹ CoESS ja UNI-Europa ovat julkaisseet palvelusopimusten myöntämistä valvonta-alalla ja yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla käsittelevän oppaan (www.securebestvalue.org).

Yritysten on lisäksi toimitettava kyseisille työntekijöille tämän yhteistyön kannalta tarpeelliset tiedot. Työntekijöiden on yritysjohdon tapaan taattava saamiensa tietojen luottamuksellisuus.

14. Suhteet muihin yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla toimiviin yrityksiin

Yksityisten turvallisuuspalvelujen alalla toimivat yritykset sitoutuvat toimimaan markkinoilla rehellistä kilpailua ja eettistä toimintatapaa koskevia sääntöjä noudattaen. Ne pidättäytyvät käytännöistä, jotka liittyvät esimerkiksi näennäisesti itsenäisten ammatinharjoittajien tai muiden vastaavassa asemassa olevien henkilöiden käyttöön pyrkimyksenä kiertää tavanomaisten verojen tai sosiaaliturvamaksujen maksaminen ja harjoittaa polkumyyntiä.

IV Käytännösääntöjen täytäntöönpano ja seuranta

CoESS ja UNI-Europa katsovat, että työmarkkinaosapuolilla on kussakin yrityksessä erityisen merkittävä asema sääntöjen konkreettisessa täytäntöönpanossa.

CoESS ja UNI-Europa vaativat painokkaasti, että yritysjohdo ja työntekijät sisällyttävät näiden sääntöjen periaatteet päivittäiseen toimintaansa. Ne vaativat lisäksi, että kansalliset työnantaja- ja työntekijäjärjestöt edistävät mahdollisuuksiensa mukaan sääntöjen soveltamista.

CoESS ja UNI-Europa sitoutuvat työmarkkinavuoropuhelunsa puitteissa seuraamaan säännöllisesti sääntöjen täytäntöönpanoa ja arvioimaan sitä. Asiaa on ehdottomasti seurattava ja arvioitava etukäteen niin yrityksen tasolla kuin valtakunnallisesti.

Allekirjoitettu Brysselissä 18. heinäkuuta 2003

Bernadette Tesch-Ségo
Aluesihteer
UNI-Europa

Marc Pissens
Puheenjohtaja
CoESS